

POSITION PAPER 13 OKTOBER 2022

Zet het dier centraal in de transitie naar een duurzamere dierhouderij

In het publieke debat over een transitie naar een duurzamere dierhouderij komen de belangen en behoeften van de dieren tot nu toe nauwelijks aan de orde. Landbouwhuisdieren worden op dit moment door hun bijdrage aan de uitstoot van stikstof vooral beschouwd als een risico voor de kwetsbare natuur.

Eerder werd al duidelijk dat dieren in de veehouderij eveneens een gevaar kunnen vormen voor de volksgezondheid, vanwege de overdracht van infectieziekten als Q-koorts of vogelgriep. Maar gezonde dieren leveren ook een positieve bijdrage aan de gezondheid van mens en natuur door de productie van natuurlijke en hoogwaardig voeding en mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer.

Bovendien is de gezondheid van mensen, dieren en natuur op een complexe manier met elkaar verweven. Dat inzicht heeft geleid tot het besef dat problemen op het snijvlak van deze domeinen op een integrale en multidisciplinaire manier moeten worden aangepakt. Als dierenartsen missen we in de discussie over duurzaamheid een dergelijke 'One Health'-aanpak.

Effecten op diergezondheid en -welzijn

In het huidige beleid, dat gericht is op het reduceren van stikstofemissies, is tot nu toe heel weinig aandacht voor de effecten van de voorgestelde maatregelen op diergezondheid en -welzijn. Reductie van de veestapel geeft echter geen enkele garantie op een goede gezondheid en -welzijn van de overgebleven dieren. Als dierenartsen zien we het belang van dieren in toekomstige circulaire voedselsystemen. Zowel bij het omzetten van reststromen uit de voedselproductie in hoogwaardige eiwitten, maar ook vanwege hergebruik van dierlijke mest voor een vruchtbare bodem.

Daarin zijn gezonde dieren met een goed welzijn wat ons betreft het startpunt. Maar in de waardeketen van voedselproductie zijn dieren op dit moment vaak de zwakste schakel. En zonder een toekomstig verdienmodel kunnen veehouders straks niet meer investeren in diergezondheid en -welzijn, waardoor het risico bestaat dat onze dieren straks de prijs gaan betalen voor de sanering in de veehouderij.

Onderzoek en begeleiding

Hetzelfde gevaar dreigt bij technische oplossingen zoals emissiearme stallen of aanpassingen in het voer. In beginsel kunnen deze technieken bijdragen aan de oplossing voor het stikstofprobleem. Tegelijkertijd kunnen deze 'end-of-pipe' oplossingen mogelijk tot gezondheids- en welzijnsproblemen bij dieren leiden, bijvoorbeeld vanwege een slechter stalklimaat of stofwisselingsproblemen. Dat laatste speelt ook bij de gewenste omschakeling naar kringlooplandbouw, waarbij dieren afhankelijk worden van reststromen uit de voedselketen. Om de gezondheid en het welzijn van dieren te borgen, zal de verdere verduurzaming van de veehouderij moeten worden ondersteund door onderzoek naar de effecten van voorgesteld beleid. Daarnaast moet de transitie op bedrijfsniveau begeleid worden door iemand die oog heeft voor het belang van de dieren en die de effecten op diergezondheid en -welzijn goed kan monitoren. Dierenartsen kunnen daar als deskundig adviseur en vertrouwenspersoon een belangrijke rol in spelen.

Dier centraal

Het feit dat de erkenning van de intrinsieke waarde van dieren als levende wezens met gevoel de basis vormt van onze Wet Dieren, verplicht ons als samenleving om de belangen van het dier op een goede manier te waarborgen. Zet daarom diergezondheid en -welzijn centraal bij het ontwikkelen van beleid voor een duurzamere dierhouderij.

Multidisciplinair veterinair netwerk

Een integrale afweging van alle belangen moet gericht zijn op het bereiken van een positieve spiraal: stapsgewijs een betere gezondheid voor mens, dier én natuur. Deeloplossingen moeten positief worden benaderd in het licht van het bereiken van het gewenste doel. In de discussie over een duurzamere dierhouderij moet het dus over veel méér gaan dan over de uitstoot van stikstof. De kwaliteit van water en bodem, het beperken van risico's op zoonosen en het bevorderen van dierenwelzijn zijn eveneens van belang. De Nederlandse samenleving kan hierbij bouwen op het multidisciplinair veterinair kennisnetwerk dat naast de praktijk ook onderzoek, onderwijs, overheid en bedrijfsleven omvat.